

Mi az ára az ingyenes szolgáltatásoknak az interneten?

A megfigyelési kapitalizmus és a szabadság

Mit értünk meg az internetből?

Google 2002

Nagyon jó kereső, de nem jövedelmez

Legyen-e reklám?

2000: AdWords

2002: Eric Schmidt és Amit Patel - Carol Brady leánykori neve

Jóslás

Adat-kipufogógáz

Bevételek növekednek, 2019-ben már az egész Alphabet összes bevételeinek 82 százalékát, 134,8 milliárd dollárt a 2018-ban Google Ads-re átkeresztelt cég hozta (a teljes éves magyar GDP)

Adatéhség

A legjobb jósnak kell lenni, ehhez egyre több adat kell, minden adat értékes, ha sok van belőle, minden algoritmus/mesterséges intelligencia annyira okos, amennyi adatot megetetünk vele.

Gmail, Maps, Earth, Docs, Translate, Toolbar, Chrome, Youtube, Android, önvezető autók, okosotthon, okosváros

Egyre nehezebb kiugrani

2008 Mi a Google terméke? “A fogyasztók elégedettsége” - Eric Schmidt

2010: „Az engedéllyel több információt gyűjtünk rólad és a barátaidról, és javítjuk a keresőt. Nem is kell, hogy gépelj. Tudjuk, hol vagy. Tudjuk, hol voltál, és nagyjából azt is tudjuk, mire gondolsz

Mit gyűjtenek? Kipufogógáz. Írás, beszéd, hibák, akcentus, hangerő, kattintás, előzmények, kivel, hol, mit, mikor.

Zuckerberg 2012: „A Facebook ismerni fog minden könyvet, amit valaha olvastál, minden dalt, amit valaha meghallgattál, minden filmet, amit valaha megnéztél, és a modelljeink meg fogják tudni mondani, melyik bárba menj egy ismeretlen városban, a bárban pedig a pultos a kedvenc italoddal vár majd, ahogy belépsz az ajtón.”

Megfigyelési kapitalizmus

Shoshana Zuboff 2019 - összegző munka, de politikailag is motivált, cselekvésre hív

„A Facebook ismerni fog minden könyvet, amit valaha olvastál, minden dalt, amit valaha meghallgattál, minden filmet, amit valaha megnéztél, és a modelljeink meg fogják tudni mondani, melyik bárba menj egy ismeretlen városban, a bárban pedig a pultos a kedvenc italoddal vár majd, ahogy belépsz az ajtón.”

Emberi létezés: bányász, Facebook: bányász, adat: nyersanyag, előrejelzés (hogyan milyen italra van épp szükségem): termék, a bár: fizető vevő.

Kié az adat?

Eredeti tőkefelhalmozás: az adat kisajátítása, mint morális akadály (Ausztrália techcégek <--> sajtó)

Akarjuk-e, hogy megfigyeljenek?

Disconnect app, leállíthatatlan Toolbar

Kísérletek, megmutatják az embereknek, mennyi app követi őket

Nem is használhatod, ha nem egyezel bele az adatmegosztásba (Roomba, fitnesskarkötő, felhasználási feltételek)

Megmutatják-e nekünk is az adatokat, a Maps csak 2015-ben indul, holott a Google akkor már évek óta követte a helyzetünket.

Baidu-Kínai Statisztikai Hivatal (az élet minden területén előre tör a big data)

Paul-Olivier Dehaye 2016-ban kikéri minden adatát a Facebooktól

2018: a kért adatok kiadása „óriási technikai nehézségekkel járna”

Elsődleges szöveg - árnyékszöveg

Két részre bomlik az internet, óriási információs különbségek vannak a kettő között

Durkheim 1893: patológikus munkamegosztás, amikor már olyan nagyok a különbségek, hogy a konfliktus nem is látható, megélhető

Elveszik az adatainkat, és nem is tiltakozunk

Kik ezek, akik elveszik az adatainkat? Nem emberek, algoritmusok

Mi a céljuk?

Következő lépcső: befolyásolás

R. Stuart MacKay, Galápagos-szigetek

Megfigyelés telemetrikus eszközökkel

Viselkedés észrevétlen megváltoztatása

Az adatkapitalisták is befolyásolnak

Személyi asszisztensek, fogyasztás

eToro, kommunikáció, Alex Pentland

Facebook szavazási hajlandóság

Neten kívül is, a jó technológia az, ami eltűnik

B. F. Skinner

A tökéletes hatékonyság és boldogság csak tömeges magatartás-befolyásolással érhető el

Teljes megfigyelés és ebből következő befolyásolás a recept a lázadásokra, a fegyenclétszám növekedésére és minden társadalmi problémára.

Soha nem létezett személyi szabadság, a problémák mindig abból eredtek, hogy azt hittük, van.

Minden döntés előre kiszámítható a korábbi történések és az ezek nyomán előálló körülmények függvényében, csak elég változót kell megismerni (Laplace)

B. F. Skinner

Pont ez a cél

2012 Facebook névtelen mérnöke: a cég célja, hogy a világon minden dolgot feltérképezzen, és megfejtse, ezek hogyan kapcsolódnak egymáshoz.

Cameron Marlow, a Facebook adatelemzője: a világtörténelem folyamán most először áll a rendelkezésünkre olyan mennyiségű adat, aminek segítségével mindent fel tudunk térképezni az emberi érintkezésekkel kapcsolatban is.

1912 Méray-Horváth Károly „Mihelyst ismerjük a természeti törvényeket, amelyek szerint (a társadalmi élet) eddig haladt, alakult, akkor ugyanazon természeti törvényeknek kell elibénk tárni azt is, hogy ezek szerint egyébnek, mint ennek s ennek nem lehet történni. Azaz: A JÖVŐ EGY PONTOSAN ÉS ELŐRE MEGHATÁROZHATÓ VALAMIVÉ VÁLIK.”

Max Planck: az, hogy az ember miért dönt egy bizonyos dolog mellett, nem eredetiség vagy szabad akarat kérdése, hanem tudományos kérdés, amit meg fogunk tudni válaszolni, amint elegendő információnk lesz ehhez.

És ha ez megvan, akkor ezeket a döntéseket befolyásolni, irányítani is lehet.

Alex Pentland 2014: a big data nem elpusztítja az individuumot, csak leleplezi, hogy sosem létezett

5g, lot

Bővül a rendszer

Okoseszközök, okosvécé, okosüveg, okosotthon, önvezető autó, okosóra, okoshűtő...

Már nem csupán az internetes jelenlétünk által termelt adatokról van szó, hanem mindenről

Miből mennyit eszünk? Milyen az anyagcserénk? Mikor hogy ver a szívünk, hogy beszélünk, mit látunk, mit hallunk, ezeknek mind egyre több digitális lenyomata lesz

Figyelemgazdaság

Facebook, közösségi média

Az ember társas lény, egymást tartjuk ezeken a platformokon azzal, hogy adatokat osztunk meg magunkról.

Ezek a platformok a bevételeik gyarapítása érdekében kihasználják ezt.

Emberi kapcsolatok épülnek a tőke érdekében történő manipulációk eredményeképp

Kamaszok érzelmi fejlettségi szintje, folyamatos megerősítés, elismerés iránti vágy

Jaron Lanier: Felnőtt egy generáció, melynek tagjai abban nevelkedtek, hogy a kommunikáció és az egész kultúra értelme a manipuláció

Mi a teendő?

Beszélgetni kell erről, tudatosítani és lefolytatni az ezzel kapcsolatos társadalmi vitákat

Milyen jövőt akarunk?

Minél hamarabb

Nem az lesz a fordulópont, amikor a mesterséges intelligencia okosabb lesz nálunk, hanem amikor megtanulja kihasználni a gyengeségeinket

Megtörtént-e?

Magunk felé fordítottuk a világtörténelem leghatékonyabb információszerző és befolyásoló apparátusát

Ki felügyeli az algoritmusokat?

Köszönöm a figyelmet!

